

ARHIVSKI FONDOVI I ZBIRKE U SFR JUGOSLAVIJI. SR HRVATSKA

Beograd, Savez arhivskih radnika Jugoslavije, 1984, 951

Savez arhivskih radnika Jugoslavije privodi kraju svoju izuzetno važnu i potrebnu seriju *Arhivski fondovi i zbirke u SFRJ*. Dosada su izašli priručnici za sve republike osim SAP Kosova, jer je potkraj prošle godine objavljena i zamašna knjiga o SR Hrvatskoj pod nazivom *Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SR Hrvatskoj*, što ga je uz suradnju brojnih arhivskih radnika redigirao mr Josip Kolanović iz Arhiva Hrvatske u Zagrebu.

Valja istaći da je to prvi cjeloviti pregled svih dostupnih fondova i zbirki koji se čuvaju u našoj Republici, ali ne samo u arhivima nego i u drugim srodnim ustanovama. Ujedno, to je dosad najopsežniji svezak o spomenutoj seriji, a s obzirom na relativno bogatstvo, usčuvanost i sređenost građe u Hrvatskoj, to je i jedan od najbogatijih.

Knjiga je podijeljena u četiri temeljna dijela. U prvom je uvodna studija o čuvanju i zaštiti arhivske građe u Hrvatskoj od prvih početaka do 1980. godine što je ujedno i pregled povijesti arhivistike u nas (autor J. Kolanović). U drugom, najvažnijem dijelu su pregledi svih arhivskih fondova i zbirki, u trećem su tri kazala (predmetno, mjesno i vremensko) koja znatno pridonose funkcionalnosti i uporabljivosti izdanja, te na koncu je dodana i bibliografija arhivskih izdanja.

U *Pregledu arhivskih fondova i zbirki* su tri cjeline. To su:

- A) *Arhivski fondovi državnih organa, ustanova, organizacija i drugih institucija,*
- B) *Obiteljski i osobni arhivski fondovi i*
- C) *Zbirke.*

U prvoj cjelini su: upravne i javne službe, pravosuđe, vojne jedinice, ustanove i organizacije, prosvjetne, kulturne i znanstvene ustanove, socijalne i zdravstvene ustanove, privreda i bankarstvo, društveno-političke organizacije, društva i udruženja, vjerske zajednice i ostalo. U drugoj su: vlastelinstva, obitelji, osobe i depoziti.

Za svaki arhivski fond i zbirku prikupljeni su temeljni podaci kao što su: naziv, mjesto i sjedište stvaraoca fonda, njegov raspon godina i sačuvane građe, količina građe u dužnim metrima i arhivskim jedinicama kao i naznaka da li postoji neko informativno pomagalo o fondu ili zbirci.

Takav redoslijed i sustav primjenjuje se prilikom prikaza svakog arhiva. Najvažnije upute o tome date su u uvodnom odlomku pod naslovom: *Arhivska služba u SR Hrvatskoj* (organizacijska struktura, mreža arhiva i arhivske zbirke, arhivska baština, zaštita registraturne građe, djelatnost arhiva, dva ključna problema arhivske službe u SR Hrvatskoj: prostor i stručni kadar, te literatura o arhivistici).

Pregledno su obrađeni arhivi: Arhiv Hrvatske i Historijski arhiv u Zagrebu, zatim historijski arhivi u Bjelovaru, Dubrovniku, Karlovcu, Osijeku, Pazinu, Rijeci, Sisku, Slav. Brodu s odjelima u Novoj Gradiški i Slav. Požegi, Splitu, Varaždinu i Zadru sa sabirnim centrom u Šibeniku. Među arhivskim odjelima znanstvenih instituta i ustanova su: instituti za historiju

radničkog pokreta u Zagrebu i Splitu, arhivi i zbirke JAZU (Arhiv, Orientalna zbirka, Arhiv odbora za narodni život i običaje, Kabinet za arhitekturu, Arhiv za likovne umjetnosti, Zavod za književnost i teatrologiju i Zavod za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih znanosti (sve iz Zagreba) kao i zavodi u Dubrovniku i Rijeci.

Nakon toga su obrađene biblioteke počevši od Nacionalne i sveučilišne i Gradske knjižnice u Zagrebu, pa zatim naučne biblioteke u Dubrovniku, Puli, Rijeci, Splitu i Zadru. Posebnu skupinu čine centri, instituti i zavodi izvan JAZU, koji djeluju u Zagrebu, Hvaru, Rovinju, Slav. Brodu i Splitu (ukupno 12). Obuhvaćeno je i 30 muzejskih ustanova i 61 crkveni i samostanski arhiv, ali bez župskih arhiva, osim ako se ne čuvaju na nekom drugom mjestu.

Drugi dio knjige, više od jedne trećine čine tri spomenuta kazala. Građa u predmetnom kazalu je svrstana prema navedenoj strukturi i redosljedu uz napomenu da su uprava i javne službe podijeljene na razdoblje feudalizma do 1848. i nakon toga. U prvom razdoblju postoje podrazdoblja kao npr. Istra i Dalmacija do pada mletačke vlasti, francusko razdoblje i sl. U okviru svake od tih skupina arhivski fondovi su svrstani abecednim redom. To korisniku omogućava vrlo lako nalaženje predmeta, ustanove ličnosti, obitelji ili mjesta. U kazalu mjesta su propisani svi fondovi koji su u njemu nastali, a u kronološkom su podaci o arhivskoj građi za određena razdoblja, npr. do 1848, do 1918, do 1941, do 1945. i nakon 1945. godine. Valja dodati da su uz arhivske fondove uvršteni i podaci o rukopisima koji se čuvaju u nekim vjerskim zajednicama, ali isto tako i činjenicu da su u ovoj publikaciji prvi put propisani crkveni arhivi u kojima se čuva također vrijedna građa.

Ova knjiga je nezaobilazan i dugo očekivani priručnik za svakog istraživača hrvatske povijesti, odnosno prošlosti Hrvatske. Njenim izdavanjem je Savez arhivskih radnika Jugoslavije izvršio svoju obvezu, ali i dao znatan prilog boljem poznavanju naše cjelokupne kulturno-povijesne baštine.

Dragutin Pavličević

J. STIPIŠIĆ, POMOĆNE POVIJESNE ZNANOSTI U TEORIJI I PRAKSI

Zagreb. Školska knjiga, 1984. — 274 str. s ilustracijama

Autor je zadržao osnovni i sadržajni redosljed izlaganja kao i u prvom izdanju iz 1972. I ovo izdanje ne prelazi informativnu strukturu i razinu, jer je tekst u pojedinim poglavljima mogao biti studiozniji, dublji i egzaktniji, s obzirom da se radi o sveučilišnom priručniku. Oprema je raskošna, sa bogatim i uspješnim faksimilima, na veoma kvalitetnom papiru.

Kao dopuna prijašnjem izdanju dodana su kratka poglavlja o Teoriji i praksi izdavanja povijesnih izvora (egdotici) i Pravila o izdavanju građe. Posebno je nov prilog Rječnik kratica s primjerima iz naših dokumenata. Ubacio je nekoliko novih faksimila pisma. Npr. sl. 11a Tabella defixionum

SVEUČILISTE U ZAGREBU — INSTITUT ZA HRVATSKU POVIJEST

INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 18

ZAGREB

1985.

Izdavač: Sveučilište u Zagrebu — Centar za povijesne znanosti
Odjel za hrvatsku povijest

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Centar za povijesne znanosti — Odjel za hrvatsku povijest,
Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Cijena ovog broja iznosi 600 din

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SR Hrvatske - VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859/1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođeni su plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informiranje SR Hrvatske pod br. UP-547/2 — 84 — 1984.

RADOVI 18

Za izdavača
Prof. dr *Josip Adamček*

Lektor
Ivan Tolj

Korektor i tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

AGIČIĆ Damir, student, Filozofski fakultet Zagreb
BOBAN mr Branka, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta, Krčka 1 Zagreb
BOBAN dr Ljubo, Filozofski fakultet Zagreb
BUDAK mr Neven, Filozofski fakultet Zagreb
BUŽIĆ-BOŽANČIĆ dr Danica, Poljana kralja Tomislava 3, Split
ĐURIĆ Vesna, student, Filozofski fakultet Zagreb
FILIPOVIĆ Klara, Šestinski vijenac 22, Zagreb
GOLDSTEIN mr Ivo, Filozofski fakultet Zagreb
GROSS dr Mirjana, Britanski trg 12, Zagreb
KARDUM mr Livia, Fakultet političkih nauka Zagreb
KLOPČIĆ Franc, Linhartova 62, Ljubljana
KUDELJIĆ Zlatko, Turinina 4, Zagreb
LUČIĆ dr Josip, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta, Krčka 1 Zagreb
MIJATOVIĆ Anđelko, P. Togliatija 12, Susjedgrad, Zagreb
MIROŠEVIĆ mr Franko, Zavod za prosvjetno-pedagošku službu SRH, Zagreb
NIKOLANCI Mladen, B. Ivanovića 10, Split
OČAK dr Ivan, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta Krčka 1, Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr Dragutin, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta, Krčka 1, Zagreb
PEKIĆ mr Milenko, Naučna biblioteka, Zadar
PERIČIĆ dr Šime, Zavod JAZU, Obala oktobarske revolucije 8, Zadar
PRELENDER Ivica, Iza Roka 1, Dubrovnik
STANČIĆ dr Nikša, Filozofski fakultet Zagreb
STRČIĆ dr Mirjana, Kumičićeva 42, Rijeka
STRČIĆ Petar, Arhiv Hrvatske, Zagreb
STUBLIĆ Zlatko, Vlašićka 12, Zagreb
ŠANTEK Darko, Trnac 29, Zagreb
ŠVAB mr Mladen, Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb
TARADŽIĆ Branka, student, Filozofski fakultet Zagreb
VRANJEŠ-SOLJAN mr Božena, Centar za povijesne znanosti Sveučilišta Krčka 1 Zagreb
ZORIĆ Damir, Salopekova 18, Zagreb